

Mateusz Niedźwiecki

Uniwersytet Wrocławski

ORCID: 0000-0003-0229-173X

**DOWÓD Z OPINII BIEGŁEGO
W POSTĘPOWANIU UPROSZCZONYM ZE SZCZEGÓLNYM
UWZGLĘDNIENIEM NOWELIZACJI K.P.C.
WPROWADZONEJ USTAWĄ Z DNIA 4 LIPCA 2019 R.**

Wprowadzenie

Obszerna nowelizacja postępowania cywilnego wprowadzona ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹ dotyczyła m.in. postępowania dowodowego. W tym zakresie zmieniono regulacje, a także wprowadzono nowe rozwiązania co do dowodu z opinii biegłego. Zmieniono przepisy dotyczące składania przyrzeczeń przez biegłych. W ramach tej instytucji uchylono przede wszystkim art. 283 k.p.c.², a całość regulacji dotycząca przyrzeczenia znalazła się w art. 282 k.p.c. Ustawodawca rozwiązał również pojawiające się w praktyce wątpliwości w odniesieniu do trybu wyłączenia biegłego. W związku z tym uściślono, że o wyłączeniu biegłego rozstrzyga sąd prowadzący sprawę po wysłuchaniu stron i biegłego. Ponadto nowy § 5 art. 290 k.p.c. umożliwia wyłączenie od sporządzenia opinii osoby wyznaczonej przez instytut do sporządzenia opinii w jego imieniu. Takiego wyłączenia może dokonać sąd na wniosek strony na zasadach przewidzianych w art. 281 k.p.c. Dopuszczono także możliwość zażądania pisemnego wyjaśnienia opinii przez biegłego bez względu na to, czy opinia została złożona ustnie, czy na piśmie³.

Interesującym rozwiązaniem wydaje się natomiast dodany nowy art. 278¹ dotyczący dopuszczenia dowodu z opinii sporządzonej na zlecenie organu władzy publicznej w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Co więcej, bardzo istotne zmiany w odniesieniu do biegłego pojawiły się w postępowaniu

¹ Dz.U. 2019, poz. 1469.

² Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2020, poz. 1575, 1578).

³ Art. 286 k.p.c.

uproszczonym. Jak dotąd brak było możliwości powołania dowodu z opinii biegłego w postępowaniu uproszczonym, natomiast po nowelizacji możliwość taka już istnieje. Celem wprowadzenia powyższych zmian było usprawnienie, przyspieszenie i uproszczenie rozpoznawania spraw w postępowaniu sądowym.

Dowód z opinii biegłego

Uwagi ogólne

Na wstępie warto podkreślić, że dowód z opinii biegłego ma specyficzny charakter z uwagi na to, że korzysta się z niego wówczas, gdy wymagane są wiadomości specjalne⁴. Opinia ta stanowi konstatację wyrażoną przez osobę niezainteresowaną rozstrzygnięciem konkretnej sprawy, która dostarcza specjalistycznych informacji celem stwierdzenia i oceny okoliczności faktycznych sprawy. Ma ona służyć sądowi w celu lepszego zrozumienia danej dziedziny techniki czy też nauki, a w konsekwencji odpowiedniej oceny faktów ustalonych za pomocą odrębnych środków dowodowych⁵. Biegli opracowują opinię co do tych okoliczności na podstawie posiadanych wiadomości fachowych i doświadczenia zawodowego⁶. W związku z tym powyższego dowodu nie można zastąpić odrębnym środkiem dowodowym, np. przesłuchaniem świadka⁷. Opinia opracowywana jest na podstawie bezpośredniego zbadania danego przedmiotu⁸ oraz materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowaniu lub też bez przeprowadzenia takiego badania, wyłącznie na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego⁹.

Spornym zagadnieniem pozostaje kwestia, czy przepis art. 278 § 1 k.p.c. nakłada na sąd obowiązek powołania biegłego w każdej sytuacji, gdy wymagane do rozstrzygnięcia sprawy są wiadomości specjalne¹⁰. Sąd Najwyższy w jednym

⁴ Art. 278 § 1 k.p.c. Pojęcie wiadomości specjalnych sformułowane zostało w jednym z orzeczeń SN. Są to wiadomości z danej gałęzi nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, a także inne umiejętności. Tak: SN w wyroku z dnia 29 maja 2015 r., sygn. V CSK 479/14, Legalis. Zob. też: wyrok SN z dnia 18 lipca 1975 r., sygn. I CR 331/75, Legalis.

⁵ E. Rudkowska-Ząbczyk [w:] *Meritum. Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2017.

⁶ K. Rozum, M. Niedźwiecki, *Odpowiedzialność cywilna lekarza za błędnie sporządzone lub sfałszowane opinie będące środkiem dowodowym w postępowaniu sądowym: wybrane aspekty* [w:] *Hipokrates przed sądem: odpowiedzialność cywilna, karna i dyscyplinarna osób wykonujących zawody medyczne*, t. I, red. K. Klimas, Wrocław 2018, s. 10.

⁷ Tak: SN w wyroku z dnia 24 listopada 1999 r., sygn. I CKN 223/98, Legalis.

⁸ Np. przedmiotu.

⁹ J.J. Litauer, *Dowód z opinii biegłych według kodeksu postępowania cywilnego*, „Polski Proces Cywilny” 1937, nr 1–2, s. 4.

¹⁰ Zob. A. Borys, *Umowy dowodowe i ich praktyczne wykorzystanie w perspektywie projektowanych zmian kodeksu postępowania cywilnego* [w:] *Postępowanie cywilne – wprowadzone i projektowane zmiany 2019*, red. G. Jędrejek, S. Kotas, F. Manikowski, Warszawa 2019, s. 152.

z wyroków stwierdził, że jeśli sąd nie przeprowadzi z urzędu dowodu z opinii biegłego w przypadku, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy wymagane są wiadomości specjalistyczne, dopuści się naruszenia art. 232 k.p.c.¹¹ Z kolei w innym orzeczeniu Sąd Najwyższy skonstatował, że art. 278 § 1 k.p.c. nie nakłada na sąd obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, ale określa wyłącznie przesłanki dopuszczenia takiego dowodu w sytuacji, gdy stosownie do art. 6 k.c.¹² i art. 232 zd. 1 k.p.c. strona wnioskuje o jego przeprowadzenie¹³. Rozważania te pozostają aktualne w obliczu zmian, które pojawiły się w postępowaniu uproszczonym, o czym będzie mowa szerzej w dalszej części niniejszego opracowania.

Dotychczasowa regulacja dowodu z opinii biegłego w postępowaniu uproszczonym

Najistotniejszą w praktyce odrębnością postępowania uproszczonego była niedopuszczalność dowodu z opinii biegłego, co wprost wynikało z art. 505⁶ § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 7 listopada 2019 r. Natomiast jeśli sąd uznał, że wiadomości specjalne są niezbędne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, to zgodnie z treścią art. 505⁷ k.p.c. w poprzednim brzmieniu w dalszym ciągu rozpoznawał ją z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym¹⁴. W takiej sytuacji nie pobierało się uzupełniającej opłaty od pozwu. Przepisu art. 130³ § 2 k.p.c. nie stosowało się. W judykaturze¹⁵ wskazywano przy tym, że sposobność rozpoznania sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym stanowi środek, który ma na celu przeciwdziałać podejmowaniu przez sąd błędnych decyzji wobec ograniczenia katalogu środków dowodowych i możliwości dokonywania niektórych czynności procesowych.

Sąd zarówno w sytuacji stwierdzenia, że sprawa powinna być rozpoznawana z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, jak i w razie nieuwzględnienia wniosku strony w tym zakresie wydawał postanowienie, które nie podlegało samodzielnemu zaskarżeniu. Nie było to bowiem postanowienie kończące postępowanie w sprawie ani nie było wymienione pośród zarządzeń i postanowień w art. 394 § 1 i art. 398 k.p.c. Natomiast postanowienie sądu oddalające wniosek strony o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, jak również kierujące sprawę do rozpoznania z pominięciem przepisów tego postępowania mogło zostać zaskarżone wraz z wniesieniem apelacji.

¹¹ Zob. wyrok SN z dnia 24 listopada 1999 r., sygn. I CKN 223/98, Legalis. W podobnym tonie wypowiedział się już później SN w postanowieniu z dnia 23 sierpnia 2018 r., sygn. II UK 378/17, Legalis, w którym wyraził pogląd, zgodnie z którym do potencjalnego naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. może dojść tylko wówczas, gdy sąd samodzielnie wypowiada się w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych, z pominięciem dowodu z opinii biegłego.

¹² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2020, poz. 1740).

¹³ Zob. wyrok SN z dnia 13 stycznia 2015 r., sygn. IV CK 448/04, Legalis.

¹⁴ Co tym samym umożliwilo przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego już w toku zwykłego postępowania procesowego.

¹⁵ Zob. uchwała SN z dnia 7 października 2008 r., sygn. III CZP 81/08, Legalis.

Głównym powodem, dla którego w postępowaniu uproszczonym nie stosowano dowodu z opinii biegłego, było przeświadczenie, że jego zastosowanie co do zasady powoduje wydłużenie postępowania i podnosi jego koszty, co koliduje z istotą postępowania uproszczonego, jaką jest jego uproszczenie i przyspieszenie¹⁶. W doktrynie¹⁷ i orzecnictwie¹⁸ wskazywano również, że przyczyną stojącą za wprowadzoną regulacją było ponadto ograniczenie nadmiernego przeprowadzania powyższego środka dowodowego w drobnych sprawach konsumenckich, co zważywszy na koszty tej opinii, ograniczało realnie prawo do sądu. Ponadto zważywszy na regulację art. 505⁶ § 3 k.p.c., w sprawach prostych i drobnych szersze niż w zwykłym postępowaniu rozpoznawczym odwołanie się do uznania sędziego opartego na jego rozsądku, wiedzy i doświadczeniu życiowym będzie wykonalne z reguły bez znacznego uszczerbku dla właściwego wyjaśnienia i rozstrzygnięcia danej sprawy¹⁹.

Opinia biegłego w postępowaniu uproszczonym po nowelizacji

Dopuszczalność powołania dowodu z opinii biegłego

W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że „potrzeba zasięgnięcia opinii biegłego nie zawsze przesądza o potrzebie odstąpienia od rozpoznania sprawy w postępowaniu uproszczonym. Zależy to od okoliczności konkretnej sprawy, które lepiej niż ustawodawca zna sąd rozpoznający sprawę – wobec czego kwestię tę należy pozostawić jego ocenie”²⁰. W związku z tym nowelą z 4 lipca 2019 r. przepis art. 505⁷ k.p.c. otrzymał nowe brzmienie i tym samym wprowadził możliwość zastosowania opinii biegłego w postępowaniu uproszczonym²¹. Zgodnie § 1 komentowanego artykułu wówczas, gdy ustalenie zasadności lub wysokości świadczenia powinno nastąpić przy zastosowaniu wiadomości specjalnych, od uznania sądu zależy powzięcie samodzielnej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy albo zasięgnięcie opinii biegłego. Powołany przepis pozostawia sądowi znacznie większą swobodę co do decyzji o zastosowaniu dowodu z opinii biegłego, odróżniając go przy tym zasadniczo

¹⁶ A. Olaś, *Ius moderandi w postępowaniu cywilnym po zmianach wprowadzonych na mocy ustawy z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, „Polski Proces Cywilny” 2020, nr 1, s. 81–118.

¹⁷ M. Manowska, *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2012, s. 237.

¹⁸ Wyrok SN z dnia 26 lipca 2017 r., sygn. III CNP 27/16, Legalis.

¹⁹ A. Olaś, *Ius moderandi*...

²⁰ Uzasadnienie projektu do ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/166CCC44490F3965C1258384003CD40A/%24File/3137-uzas.pdf> (21.06.2021), s. 109, dalej: Uzasadnienie.

²¹ Zob. K. Rozum [w:] *Postępowanie cywilne w teorii i judykaturze*, red. I. Gil, Warszawa 2020, s. 371 i n.

od art. 278 k.p.c.²² Sąd nie ma jednak w tym zakresie zupełnej dowolności – musi on w świetle całokształtu okoliczności sprawy stwierdzić, czy ma możliwość określenia zasadności lub wysokości świadczenia bez wiadomości specjalistycznych, które posiada biegły sądowy. Ocena ta ma być samodzielna, czyli dokonana bez użycia dowodu z opinii biegłego, lecz nie dowolna²³.

Warto nadmienić, że przepis art. 505⁷ § 1 k.p.c. dotyczy zarówno zasadności, jak i wysokości świadczenia, co znacznie poszerza zakres oceny sędziego na tle art. 505⁶ § 3 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Nie jest to wszakże nowe rozwiązanie, ponieważ dopuszczalność stosowania *ius moderandi* wynika przecież z dyspozycji art. 322 k.p.c., z tym że sędziowska ocena w postępowaniu uproszczonym jest szersza. Jednocześnie przesłanki zastosowania normy wynikającej z art. 505⁷ § 1 k.p.c. są bardziej liberalne w stosunku do tych określonych w art. 505⁶ § 3 k.p.c.²⁴ Mianowicie jak podkreśla się w piśmiennictwie, to przepis art. 505⁷ § 1 k.p.c. przy mniej restrykcyjnych przesłankach jego zastosowania²⁵ rozszerza zakres uznania sądu (tj. możliwość ustalenia zarówno wysokości, jak i zasadności świadczenia). Natomiast tym, co może przemawiać za utrzymaniem w mocy przepisu art. 505⁶ § 3 k.p.c.²⁶, jest fakt, że może on mieć zastosowanie we wszystkich sprawach rozpoznawanych w trybie uproszczonym, natomiast dyspozycja art. 505⁷ § 1 k.p.c. odnosi się jedynie do spraw, w których „ustalenie zasadności lub wysokości świadczenia powinno nastąpić przy zastosowaniu wiadomości specjalnych”²⁷.

Na marginesie wskazać należy, że zmiana treści art. 505⁷ k.p.c. powoduje, iż w aktualnym stanie prawnym nie można pominąć przepisów o postępowaniu uproszczonym tylko ze względu na szczególną zawilgość sprawy lub gdy zachodzi potrzeba zastosowania dowodu z opinii biegłego. Jeśli więc zostały spełnione

²² Niesie to oczywiście ze sobą ryzyko dowolności w ustaleniach sędziowskich, na co wskazał również prawodawca w uzasadnieniu projektu, broniąc się jednak argumentem, iż „biorąc pod uwagę wymagania stawiane sędziom w zakresie odpowiedzialności ich postępowania i stopnia ich fachowości, można zasadnie założyć, że oceny sędziowskie będą na tyle ostrożne, że stopień tego ryzyka z pewnością nie przekroczy akceptowalnego poziomu”, a ewentualne „błędy w tym zakresie będą łatwe do uchwycenia w apelacji i naprawienia w postępowaniu odwoławczym”.

²³ P. Telenga, komentarz do art. 505⁷ [w:], *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów nowelizacji 2019*, red. A. Jakubecki, Lex, uwaga 2.

²⁴ Zob. R. Kulski, komentarz do art. 505⁷ [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. III: *Komentarz do art. 425–729*, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, Legalis, Nb. 9.

²⁵ Tj. braku konieczności wyczerpania wszystkich dostępnych środków dowodowych, na co wskazuje wykładnia językowa komentowanego artykułu.

²⁶ W końcu wydawać by się mogło, iż przepis art. 505⁶ § 3 k.p.c. jest zbędny w aktualnym stanie prawnym.

²⁷ A. Olaś, *Ius moderandi*...

przesłanki z art. 505¹, niedopuszczalne jest co do zasady pominięcie trybu uproszczonego. Natomiast sąd może wydać postanowienie o rozpoznaniu sprawy w dalszym ciągu z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, jeśli może to się przyczynić do sprawniejszego rozwiązania sporu²⁸. Jak wskazuje jednak A. Gałas, może dojść wszakże do sytuacji, w której sprawa taka będzie jednocześnie zawila np. pod względem prawnym lub dla jej rozstrzygnięcia niezbędne będą wiadomości specjalistyczne²⁹.

Koszty opinii a jej zasięgnięcie – wyłączenie

Dowód z opinii biegłego jest wyłączony, jeżeli jej przewidywany koszt miałby przekroczyć wartość przedmiotu sporu, chyba że uzasadniają to wyjątkowe okoliczności³⁰. Jak obrazowo przedstawiono to w uzasadnieniu projektu ustawy, przedmiotem procesu stałoby się wówczas nie żądanie, ale koszty procesu, co oznaczałoby w praktyce, że proces stałby się fikcyjny³¹. Wyłączenie to nie ma charakteru bezwzględnego. Mianowicie niezależnie od wartości przedmiotu sporu sąd może jednak dopuścić dowód z opinii biegłego, jeśli w wyjątkowych okolicznościach danej sprawy uzna, że występuje taka konieczność.

Ustawodawca nie wskazał przy tym, w jaki sposób sąd ma stwierdzić, że przewidywany koszt opinii biegłego miałby przekroczyć wartość przedmiotu sporu. Było to jednak uzasadnione rozwiązanie, ponieważ jak stwierdzono w projekcie ustawy nowelizującej, zależy to od okoliczności danej sprawy, które lepiej niż prawodawca zna sąd rozpoznający konkretną sprawę. W związku z tym kwestia ta powinna zostać pozostawiona jego ocenie.

Instytucja tzw. świadka-eksperta

Zgodnie z treścią przepisu art. 505⁷ § 3 k.p.c. złożenie zeznań przez świadka nie stoi na przeszkodzie zasięgnięciu jego opinii jako biegłego, także co do faktów, o których zeznał jako świadek, nawet jeżeli uprzednio sporządził opinię na zlecenie podmiotu innego niż sąd. Dopuszczono więc możliwość połączenia ról procesowych świadka i biegłego³². W praktyce oznacza to sytuację, w której osoba, która przygotowała opinię prywatną załączoną następnie np. do pozwu lub odpowiedzi na pozew, mogłaby wpierw zeznawać jako świadek, a następnie już jako biegły sporządzić opinię w danej sprawie w rozumieniu art. 278 k.p.c. W rzeczywistości więc pozyskanie specjalistycznych wiadomości przez sąd będzie na-

²⁸ Art. 505¹ § 3 k.p.c. Postanowienie to nie jest zaskarżalne.

²⁹ A. Gałas, komentarz do art. 505⁷ [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. I: *Komentarz do art. 1–505*³⁹, red. T. Szanciło, Warszawa 2019, Legalis, Nb. 8.

³⁰ Art. 505⁷ § 2 k.p.c.

³¹ Uzasadnienie, s. 110.

³² Takie rozwiązanie bywa stosowane w systemach prawnych *common law*.

stępowało od osoby, która działała wcześniej na zlecenie jednej ze stron postępowania i otrzymała od niej wynagrodzenie za sporządzenie korzystnej dla tej strony opinii. Takie rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę jest bardzo kontrowersyjne i budzi wiele wątpliwości, ponieważ stawia pod znakiem zapytania bezstronność i obiektywizm biegłego przy ocenie przez niego faktów i sporządzeniu opinii. Ma ono co prawda na razie zastosowanie jedynie w postępowaniu uproszczonym, jednak zwraca uwagę fakt, iż zmieniony został katalog spraw w nim rozpatrywanych, znacząco rozszerzając jego zakres przedmiotowy, tj. na wszystkie sprawy o wartości przedmiotu sporu do 20 tysięcy zł.

Warto przypomnieć, że zarówno w orzecznictwie³³, jak i w piśmiennictwie³⁴ oczywiste było, że odrębna jest funkcja, jaką spełnia świadek oraz biegły w postępowaniu cywilnym w ramach czynności dowodowych. Świadek komunikuje swoje spostrzeżenia o faktach, natomiast biegły sporządzający opinię ocenia te fakty, dostarczając także sądowi wiadomości specjalnych³⁵. Biegły wypowiada opinię co do tych faktów na podstawie swych wiadomości fachowych oraz doświadczenia zawodowego³⁶. W związku z tym nie należy łączyć ról procesowych świadka i biegłego, podobnie jak nie należy zastępować opinii biegłego zeznaniami świadka pomimo posiadania przez niego potrzebnej wiedzy³⁷ czy też innymi środkami dowodowymi³⁸.

Ponadto w uzasadnieniu projektu wskazano także, że „w dodatku, ponieważ sąd korzysta w pierwszej kolejności z biegłych z listy, a najlepsi specjaliści z reguły nie są na nią wpisani, opinia zlecona przez sąd z reguły bywa sporządzona przez słabszego fachowca niż przesłuchiwany przez sąd świadek”³⁹. Pojawia się więc pytanie, czy w takim razie nie powinno się w pierwszej kolejności dokonać zmian w obecnie obowiązującym modelu biegłych w polskim wymiarze sprawiedliwości, a następnie dopiero ewentualnie wprowadzać instytucje będące *novum* w procesie cywilnym.

³³ Zob. wyrok SN z dnia 8 listopada 1976 r., sygn. I CR 374/76, Legalis oraz wyrok SN z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. III CSK 30/11, Legalis.

³⁴ Por. J. Derlatka, *Świadek-ekspert na tle projektowanych przepisów o dowodach w postępowaniu uproszczonym*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 7, s. 363 i n.; K. Knoppek, *Rozgraniczenie dowodu z zeznań świadków i dowodu z opinii biegłego w postępowaniu cywilnym*, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” 1984, nr 4, s. 121 i n.

³⁵ M. Krakowiak, *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (Część IV – Dowody; Postępowanie dowodowe)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 24.

³⁶ Zob. wyrok SN z dnia 11 lipca 1969 r., sygn. I CR 140/69, Legalis.

³⁷ M. Krakowiak, *Nowelizacja Kodeksu...*

³⁸ Zob. wyrok SA w Krakowie z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. I ACa 87/19, Legalis; wyrok SN z dnia 15 listopada 2012 r., sygn. V CSK 525/11, Legalis; wyrok SA w Katowicach z dnia 23 maja 2018 r., sygn. V Ag 12/18, Legalis; wyrok SA w Warszawie z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. I ACa 7/18, Legalis.

³⁹ Uzasadnienie, s. 61.

Podsumowanie

Konkludując, zmiany odnoszące się do dowodu z opinii biegłego, wprowadzone ustawą z dnia 4 lipca 2019 r., częściowo mają charakter systematyzujący, a częściowo merytoryczny, żeby nie powiedzieć: bezprecedensowy. W postępowaniu uproszczonym zmiany te są zdecydowanie istotne – wyeliminowano w końcu niektóre charakterystyczne dla niego od początku instytucje, takie jak np. wyłączenie dowodu z opinii biegłego. *Novum* stanowi również poszerzony zakres oceny sędziowskiej uregulowany w art. 505⁷ § 1 k.p.c., obejmujący swym zakresem nie tylko element wysokości świadczenia, ale również jego zasadność (tj. czy świadczenie się w ogóle należy). Ustawodawca w uzasadnieniu projektu odwołał się przy tym do znajomości realiów życiowych i doświadczenia sędziów, jednak wydaje się, że w pewnych sprawach nie będą one mogły zastąpić wiadomości specjalistycznych posiadanych przez biegłych.

Z pewnością pozytywnie należy ocenić pominięcie dowodu z opinii biegłego, jeżeli jej przewidywany koszt miałby przekroczyć wartość przedmiotu sporu. Ustawodawca pozostawił jednak sądowi swoisty „wentyl bezpieczeństwa” w postaci przesłanki „wyjątkowych okoliczności”, która miałaby uzasadnić zastosowanie opinii eksperta pomimo ewentualnego przewyższenia jej kosztów nad wartością roszczenia przysługującego stronie sporu.

Natomiast w mojej ocenie do wprowadzonej w k.p.c. instytucji tzw. świadka-eksperta, nieznaney jak dotąd w polskim postępowaniu sądowym, należy podejść z dużą dozą ostrożności. Tym bardziej że została ona uregulowana w postaci jednozdaniowego paragrafu, który już po pewnym czasie od wejścia w życie nowelizacji budzi sporo zastrzeżeń, a wiele pytań pozostawia bez odpowiedzi. Jeżeli ta kontrowersyjna instytucja ma obowiązywać w polskim systemie prawnym, to wydaje się, że ustawodawca powinien ją jednak uregulować w zdecydowanie większym stopniu. Głównym celem ustawodawcy było usprawnienie i przyspieszenie polskiej procedury cywilnej – pytanie tylko, czy ma się to odbyć kosztem merytorycznej trafności rozstrzygnięć sądów.

Bibliografia

- Borys A., *Umowy dowodowe i ich praktyczne wykorzystanie w perspektywie projektowanych zmian kodeksu postępowania cywilnego* [w:] *Postępowanie cywilne – wprowadzone i projektowane zmiany 2019*, red. G. Jędrejek, S. Kotas, F. Manikowski, Warszawa 2019.
- Derlatka J., *Świadek-ekspert na tle projektowanych przepisów o dowodach w postępowaniu uproszczonym*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 7.
- Dzierżanowska J., Studzińska J., *Biegli w postępowaniu sądowym cywilnym i karnym. Praktyczne omówienie regulacji z orzecnictwem*, Warszawa 2016.
- Flejszar R., *Postępowania przyspieszone po zmianach wprowadzonych nowelizacją KPC z 4.7.2019 r.*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 21.

- Flejszar R. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian*, t. I–II, red. T. Zembrzusi, Warszawa 2020.
- Gałas A. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. I: *Komentarz do art. 1–505*³⁹, red. T. Szanciło, Warszawa 2019.
- Gil I. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2020.
- Jankowski J., *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (cz. III – Postępowanie uproszczone; Postępowanie nieprocesowe; Postępowanie zabezpieczające; Postępowanie egzekucyjne)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 22.
- Knoppek K., *Rozgraniczenie dowodu z zeznań świadków i dowodu z opinii biegłego w postępowaniu cywilnym*, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” 1984, nr 4.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I, red. M. Manowska, Warszawa 2020.
- Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz*, red. O.M. Piaskowska, Warszawa 2020.
- Krakowiak M., *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego mocą ustawy z 4.7.2019 r. (Część IV – Dowody; Postępowanie dowodowe)*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 24.
- Kulski R. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. III: *Komentarz do art. 425–729*, red. A. Marciniak, Warszawa 2020.
- Litauer J.J., *Dowód z opinii biegłych według kodeksu postępowania cywilnego*, „Polski Proces Cywilny” 1937, nr 1–2.
- Manowska M., *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2012.
- Niedźwiecki M., Rozum K., *Odpowiedzialność cywilna lekarza za błędnie sporządzone lub sfałszowane opinie będące środkiem dowodowym w postępowaniu sądowym: wybrane aspekty* [w:] *Hipokrates przed sądem: odpowiedzialność cywilna, karna i dyscyplinarna osób wykonujących zawody medyczne*, t. I, red. K. Klimas, Wrocław 2018.
- Olaś A., *Ius moderandi w postępowaniu cywilnym po zmianach wprowadzonych na mocy ustawy z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, „Polski Proces Cywilny” 2020, nr 1.
- Olaś A., *Postępowanie uproszczone po zmianach wprowadzonych na mocy ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* [w:] *Reforma czy kolejna nowelizacja? Uwagi na tle ustawy z 4.7.2019 r. zmieniającej KPC*, red. P. Rylski, Warszawa 2020.
- Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2013.
- Rozum K. [w:] *Postępowanie cywilne w teorii i judykaturze*, red. I. Gil, Warszawa 2020.
- Rudkowska-Ząbczyk E. [w:] *Meritum. Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2017.
- Telenga P. [w:], *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów nowelizacji 2019*, red. A. Jakubecki, Warszawa 2019.

Streszczenie

W niniejszym opracowaniu przedstawiono kwestie związane z dowodem z opinii biegłego w postępowaniu uproszczonym. Uwzględniono w nim ostatnią nowelizację k.p.c. wprowadzoną ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Na mocy tej ustawy dopuszczono możliwość powoływania biegłych w postępowaniu uproszczonym poprzez nadanie nowego brzmienia art. 505⁷ k.p.c. Wyróżniono w nim trzy paragrafy, przy czym każdy dotyczy różnych kwestii związanych z zasięgnięciem opinii biegłego

lub w odniesieniu do § 1 i § 2 – z rezygnacją z zasięgnięcia tej opinii. Autor przeprowadza analizę wprowadzonej regulacji, odnosząc się do wad i zalet nowych rozwiązań. W artykule przywołano także poglądy wyrażane w piśmiennictwie oraz judykaturze dotyczące omawianej problematyki.

Słowa kluczowe: biegły, dowód z opinii biegłego, postępowanie uproszczone, Kodeks postępowania cywilnego, nowelizacja

EXPERT EVIDENCE IN SIMPLIFIED PROCEEDINGS WITH PARTICULAR EMPHASIS ON THE AMENDMENT TO THE CODE OF CIVIL PROCEDURE INTRODUCED BY THE ACT OF 4 JULY 2019

Summary

The text presents the issue related to the expert evidence in simplified proceedings. It takes into account the latest amendment to the Code of Civil Procedure introduced by the Act of 4 July 2019 amending the Code of Civil Procedure and certain other acts. Pursuant to the above Act, it was allowed to appoint experts in simplified proceedings by rewording article 505⁷ of the Code of Civil Procedure. There are three paragraphs in it, each of which concerns various issues related to obtaining an expert opinion or, with reference to § 1 and § 2, with the resignation from seeking such an opinion. The author analyzes the introduced regulation, referring to the advantages and disadvantages of new solutions. The article also refers to the views expressed in the literature and judicature regarding the discussed issues.

Keywords: expert, expert evidence, simplified proceedings, Code of Civil Procedure, amendment